

Серед способів і прийомів диференційованого навчання вчителі початкових класів використовують диференціацію за рівнем складності завдань (добір завдань, які потребують різної ґрунтовності узагальнення та висновків, розраховані на різний рівень роботи, нарощування рівня складності, репродуктивного та творчого характеру), диференціацію за рівнем самостійності (добір завдань з однаковим рівнем складності, але з різною мірою допомоги; дозування та варіативність інформації для самостійного вибору), диференціацію за обсягом (вибір завдань однакового змісту, проте диференційованого за обсягом та часом на його виконання, передбачення додаткових завдань, наприклад ігрових); диференціацію за рівнем творчості та розвитку логічного мислення (добір нестандартних завдань за характером пізнавальної діяльності учня); диференціація за характером допомоги учневі (дозування допомоги учням шляхом допоміжних завдань, підготовчих вправ, підказок, наочності); диференціація за формою навчальних дій (добір та виконання завдань відповідно до предметних, перцептивних та розумових дій [3]. Для молодшого шкільного віку найдоступнішим є вибір завдань за обсягом, оскільки учні, оцінивши свої можливості, обирають для себе посильний варіант. Такий спосіб диференціації найпростіший. Зауважимо, що способи диференціації можуть використовуватися на різних етапах уроку.

Таким чином, основними чинниками ефективного впровадження диференційованого навчання у початковій школі є: індивідуально-типологічні особливості молодших школярів, педагогічна майстерність вчителя, зміст навчання, процесуальне забезпечення диференційованого навчання, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення, учнівський колектив, адміністративне управління.

Література

1. Гончарова Є. Історичний аспект вивчення проблеми індивідуалізації та диференціації навчання / Є. Гончарова // Імідж сучас. педагога. – 2014. – № 4. – С. 47–49.
2. Енциклопедія освіти / Академія педагогічних наук України ; гол. ред. В.Г. Кремень; [заст. голов. ред.: О. Я. Савченко, В. П. Андрущенко ; відп. наук. секр. С.О. Сисоєва]. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Логачевська С. П. Диференціація – одна із форм інтерактивного навчання молодших школярів / С. П. Логачевська // Початкова школа. – 2016. – № 10. – С. 18–23.
4. Німчук М. Проблема диференційованого навчання в психолого- педагогічній літературі / Німчук Марія, Палійчук Оксана // Наук. вісн. Чернів.ун-ту:зб.наук.пр./ . Чернівці, 2013. – Вип. 388 : Педагогіка та психологія. – С. 136–141.

УДК 371.14

ТУРОК О.С.,
Мукачівський державний університет

ДІЯЛЬНІСТЬ ЕКО-ШКІЛ В УГОРЩИНІ

У 1992 р. Угорщина приєдналася до ENSI (ENVIRONMENT AND SCHOOL INITIATIVES). ENSI було створено як децентралізована міжнародна

мережа в 1986 році під егідою Центру досліджень та інновацій у галузі освіти (CERI) ОЕСР.

Основні документи, на основі яких здійснюється екологічна освіта Угорщини:

- Національний основний навчальний план, 1995 р.,
- Національна програма охорони навколишнього середовища, 1997-2003 рр.,
- Екологічна освітня концепція, 2001 р.,
- Угода про співробітництво, 2002-2008 рр.,
- Програма лісової школи, 2001 р.

У 1996 р. уряд Угорської Республіки підготував і парламент прийняв Національну програму охорони навколишнього середовища (1997-2003). Однією з її цілей є розвиток екологічної свідомості та покращення екологічної освіти.

Національна навчальна програма, що займається екологічною освітою, ініціювала та розробила Національну стратегію екологічної освіти, яка окреслює роль екологічної освіти в суспільстві та гармонізацію різних секторів екологічної освіти. З 2001 року Міністерство освіти Угорщини та Міністерство охорони навколишнього середовища отримали спільну екологічну освітню концепцію. Цим документом оголошено основні цілі екологічної освіти Угорщини на найближчі кілька років. Школи та дитячий садок мали розробити власні місцеві навчальні програми, які визначали, яким чином школа чи дитячий садок досягатимуть цілей, визначених центральною національною базовою навчальною програмою або базовою програмою для виховання дітей.

Є дві національні мережі, які сприяють повному інституційному підходу реалізації цілей сталого розвитку: угорська мережа «Зелені дитячі садки» та угорська мережа еко-шкіл.

Мережа еко-шкіл Угорщини була створена в 2000 році з 40 пілотних шкіл, заснованих на загальношкільному підході мережі ENSI, і з тих пір постійно зростає. З 2005 року титул еко-школи в Угорщині є найвищим урядовим визнанням тих шкіл, які займаються практичною реалізацією освіти для сталого розвитку у ретельно продуманому, інституційному та систематичному порядку. Еко-школа відрізняється від звичайної середньої школи тим, що принципи сталого розвитку присутні не тільки в освітньому процесі, але й у всіх сферах шкільного життя. У педагогічній роботі шкіл пріоритетними є місцеві екологічні проблеми [1].

В даний час мережа нараховує майже 1000 шкіл-учасниць, що становить приблизно четвертину всіх угорських початкових, середніх і професійних установ загальної освіти. Школи можуть приєднатися до мережі на добровільній основі, подавши заявку на титул еко-школи. Школи отримують звання «Еко-школа», «Школа, доброзичлива до птахів» на рік або «Постійна еко-школа».

Мережа відкрита для всіх. Єдиною передумовою для вступу до мережі є лист, що містить опис діяльності школи, підписаний директором школи, що виражає намір школи приєднатися до мережі [3].

Спочатку ідея утворення мережі полягала у поширенні ідей сталого розвитку в освіті. Концепція «Еко» в «Еко-школах» повинна стосуватися як екологічних, так і економічних принципів, і вказує на мету мережі примирити екологічні та економічні інтереси, а отже, всі сфери шкільного життя, які пов'язані з аспектами сталого розвитку. Громадянська освіта та демократичні принципи розглядаються як життєво важливі аспекти філософії еко-шкіл [2].

Є певний набір критеріїв, що впливають на можливість отримання звання «Еко-школи»:

1. Загальні питання (основні документи, робочі плани)
2. Викладання та навчання (активність учнів, різноманітні методи та їх безперервний розвиток, проектна робота)
3. Людські ресурси - внутрішні відносини (екологічна обізнаність педагогів, демократичність, навчальні тренінги в школах)
4. Заходи, окрім викладання та навчання: (тобто, інша діяльність: участь в акціях, таборах, робота шкільних ЗМІ)
5. Соціальні відносини (зв'язки з іншими школами, з місцевою громадою, участь в міжнародних мережах)
6. Фізичне середовище (збереження та охорона природної та забудованої території школи)
7. Експлуатація школи (використання екологічно чистих ресурсів, економія ресурсів, здоров'язбережувальних компетенцій) [2].

Принципи екологічного виховання переважають не тільки під час уроків, але й у всіх аспектах шкільного життя. Кожен предмет і урок включає в себе завдання, пов'язані з цілями сталого розвитку, вказує на можливі проблеми, які необхідно вирішити. Також організовуються кілька тематичних екологічних тижнів, конкурсів протягом навчального року. Крім того, щороку учні беруть участь в міжнародних акціях «День птахів», «День води», «День Землі» та інших і тижні сталого розвитку. В класах та коридорах шкіл є баки для селективного збору сміття, є дуже багато зелених рослин, а також клітки з птахами та дрібними тваринами. Догляд за ними здійснюють учні. На подвір'ї облаштовані «босоніжна стежка», невелика ділянка для вирощування овочевих та садових культур, декоративних рослин, а також є баки для компостування [4].

Позаурочне навчання на практиці здійснюється через:

1. Практичні заняття з сортування сміття
2. Інсталяції «Екологічний слід»
3. Навчальні екскурсії до очисних споруд, джерел питної та стічної води.
4. Конкурси для втілення енергозберігаючих технологій.
5. Проектне навчання.
6. Навчання в музеях, зоопарку та власному шкільному саду.

7. Навички догляду за птахами, черепахами і африканськими равликами, що живуть на території школи та інше [4].

Це сприяє формуванню екологічного підходу до природи, заохочення дітей експериментувати, набувати знання шляхом безпосереднього спостереження за навколишнім середовищем.

Література

1. Whole School Approach of ENSI Network for ESD in Hungary – Achievements and Challenges Attila Varga, Erika Saly, Flóra Benkő, Réka Könczey. Conference: ECER 2017 Environmental and Sustainability Education Research (ESER). Режим доступу : <https://www.eera-ecer.de/ecer-programmes/conference/22/contribution/40950/>

2. Nikolett Széplaki and Attila Varga, National Institute for Public Education, NIPE. Mayer, M and Mogensen, F. (eds) (2005). : ECO-schools: trends and divergences, A Comparative Study on ECO-school development processes in 13 countries. Austrian Federal Ministry of Education, Science and Culture, Dept. V/11c, Environmental Education Affairs Minoritenplatz 5, A-1014 Vienna / Austria, pp 233-254. Режим доступу : <https://www.ensi.org/global/downloads/Publications/173/ComparativeStudy1.pdf>

3. Мережа угорських еко-шкіл. Режим доступу : www.okoiskola.hu

4. Carpathian Convention Seminar on Education for Sustainable Development 16-18 April 2019, Budapest

УДК 178.14

ТУРЯНИЦЯ В.В., ТОВКАНЕЦЬ Г.В.,
Мукачівський державний університет

ЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У СТРУКТУРІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Етична компетентність виступає показником і одночасно як результат професійно-особистісної готовності вчителя до роботи у школі, адже виконання будь-якого педагогічного завдання має моральний зміст [4].

В умовах реалізації нової парадигми освіти, коли незалежну роль відіграє етична компетентність учителя як носія і головного суб'єкта формування сучасних моральних цінностей, пріоритетне значення серед ключових компетентностей, якими повинен оволодіти майбутній педагог (методичної, соціально-психологічної, інформаційної та ін.) має вирішення проблеми формування етичної компетентності. Питання підготовки майбутніх педагогів та формування їх етичної компетенції висвітлювали в своїх працях М.Гриньова, Л. Даниленко, В. Маслов, М. Михайліченко, О. Москаленко, В. Пікельна, Т.Сущенко, Є. Хриков та ін. Вивченням моральних, професійно важливих та етичних якостей педагогів займалися І. Блохіна, Є. Грабаренко, В. Гурін, Е.Зеєр, І. Зязюн, В. Шадріков.

Етична компетентність за специфікою реалізації належить до так званих надпредметних компетентностей. Вони мають інтегрований характер і поєднують у собі певний комплекс знань, умінь і ставлень, які набуваються майбутніми учителями протягом засвоєння всього змісту педагогічної освіти.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>